

Sporočilo za javnost

Luxembourg, 20. marca 2018

Javno-zasebna partnerstva EU imajo pogoste pomanjkljivosti in prinašajo okrnjene koristi, ugotavljajo revizorji EU

Javno-zasebnih partnerstev, ki jih sofinancira EU, ni mogoče šteti za ekonomsko vzdržno možnost zagotavljanja javne infrastrukture, je v svojem novem poročilu zapisalo Evropsko računsko sodišče. Projekti javno zasebnih partnerstev, ki jih je revidiralo Sodišče, so imeli pogoste pomanjkljivosti in so prinašali okrnjene koristi, zaradi česar je bilo neuspešno in neučinkovito porabljenih 1,5 milijarde EUR. Poleg tega sta bili predvsem zaradi nejasne politike in strategije, neustreznih analiz, zunajbilančnega izkazovanja projektov javno zasebnih partnerstev in neuravnoveženih dogovorov o porazdelitvi tveganj zelo ogroženi njihova stroškovna učinkovitost in transparentnost.

V obdobju 2000–2014 je EU zagotovila 5,6 milijarde EUR za 84 projektov javno-zasebnega partnerstva s skupnimi projektnimi stroški v višini 29,2 milijarde EUR. Revizorji so ocenili 12 javno-zasebnih partnerstev, ki jih je sofinancirala EU, v Franciji, Grčiji, na Irskem in v Španiji s področja cestnega prometa ter informacijsko-komunikacijske tehnologije, katerih stroški so skupaj znašali 9,6 milijarde EU, od česar je EU prispevala 2,2 milijarde EUR. V splošnem so ugotovili, da so javno-zasebna partnerstva javnim organom omogočila, da izvedejo naročilo obsežnih infrastruktur z enim samim postopkom, vendar so povečala tveganje, da bo prišlo do nezadostne konkurence, in s tem postavila javnega naročnika v slabši pogajalski položaj.

Pri večini revidiranih javno-zasebnih partnerstev je prišlo do precejšnjih neučinkovitosti pri gradnji, saj so pri sedmih od devetih končanih projektov – kar ustreza stroškom projektov v višini 7,8 milijarde EUR – nastale zamude do 52 mesecev in velika zvišanja stroškov.

„Za dokončanje petih avtocest v Grčiji in Španiji, ki jih je revidiralo Sodišče, so bila potrebna dodatna javna sredstva v višini skoraj 1,5 milijarde EUR. Približno 30 % tega zneska (422 milijonov EUR) je zagotovila EU,“ je izjavil član Evropskega računskega sodišča Oskar Herics, pristojen za poročilo. „Z vidika doseganja potencialnih gospodarskih koristi je bil ta znesek porabljen neuspešno.“

Namen tega sporočila za javnost je predstaviti glavna sporočila posebnega sporočila, ki ga je sprejelo Evropsko računsko sodišče. Celo poročilo je na voljo na www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – uradni govorec

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – tiskovni predstavnik

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditors

eca.europa.eu

V Grčiji (ki je z 59 % skupnega zneska, ki ga prispeva EU, ali 3,3 milijona EUR daleč največja prejemnica prispevkov EU) se je cena na kilometer pri treh preučeni avtocestah zvišala za do 69 %, hkrati pa je bil obseg teh projektov zmanjšan kar za do 55 %. Poraba je bila neuspešna v glavnem zato, ker je bilo treba kriti finančne vrzeli zaradi ponovnih pogajanj v zvezi s pogodbami o javno-zasebnih partnerstvih, ker so javni partnerji projekte slabo pripravili in, kar je najpomembnejše, ker so bile pogodbe z zasebnimi koncesionarji podpisane pred rešitvijo obstoječih vprašanj.

Revizorji so ugotovili, da so predhodne analize temeljile na prekomerno optimističnih scenarijih. Zato je bila dejansko izkoriščenost na področju IKT (na Irskem) do 69 % nižja od napovedi, v primeru avtocest (v Španiji) pa 35 %. Pri večini preučeni projektov je bila možnost javno-zasebnega partnerstva izbrana brez kakršne koli predhodne primerjalne analize drugih možnosti, zato ni bilo dokazano, da je bila tako dosežena čim večja stroškovna učinkovitost in zaščiten javni interes.

Porazdelitev tveganj med javnimi in zasebnimi partnerji je bila pogosto neustrezna, inkoherentna in neuspešna, visoke stopnje nadomestila (do 14 %) za tvegani kapital zasebnega partnerja pa niso bile vedno odraz prevzetih tveganj. Poleg tega večina od šestih revidiranih projektov IKT zaradi hitrih sprememb v tehnologiji ni bila zlahka združljiva z dolgim trajanjem pogodb.

Revizorji so ugotovili, da financiranje javno-zasebnih partnerstev prinaša dodatne zahteve in negotovosti. Možnost zunajbilančnega izkazovanja javno-zasebnih partnerstev ima pomembno vlogo pri njihovi izbiri. Pet od dvanajstih revidiranih projektov javno-zasebnega partnerstva, katerih skupni stroški znašajo 7,9 milijarde EUR, je bilo prvotno izkazanih zunaj premoženjske bilance. S to prakso se povečuje tveganje negativnih stranskih učinkov.

Ustrezni primerni institucionalni in pravni okviri in znatne administrativne zmogljivosti za izvedbo uspešnih javno-zasebnih partnerstev so na voljo le v malo državah članicah EU. Države članice, ki jih je Evropsko računsko sodišče obiskalo, niso oblikovale jasne politike ali strategije za uporabo javno-zasebnih partnerstev. Ta položaj ni v skladu s ciljem EU, da bi večji del sredstev EU uporabili prek projektov, ki se financirajo s kombiniranjem virov sredstev, vključno z javno-zasebnimi partnerstvi.

Revizorji so Evropski komisiji in državam članicam izrekli več priporočil. Te naj zlasti:

- ne spodbujajo dejavnejše in širše uporabe javno-zasebnih partnerstev, dokler se ne odpravijo opredeljene težave;
- ublažijo finančni vpliv zamud in ponovnih pogajanj na stroške javno-zasebnega partnerstva, ki jih prevzame javni partner;
- izbiro možnosti javno-zasebnega partnerstva utemeljijo na zanesljivih primerjalnih analizah najboljše oblike javnih naročil;
- zagotovijo potrebne upravne zmogljivosti in oblikujejo jasne politike in strategije na področju javno-zasebnih partnerstev, potrebne za izvajanje uspešnih projektov javno-zasebnih partnerstev, ki prejmejo podporo EU;
- izboljšajo okvir EU za večjo uspešnost projektov javno-zasebnega partnerstva tako, da je izbira javno-zasebnega partnerstva utemeljena s stroškovno učinkovitostjo.

Pojasnila za urednike

Od devetdesetih let 20. stoletja je bilo v EU izvedenih 1 749 javno-zasebnih partnerstev v skupni vrednosti 336 milijard EUR. Večina se je nanašala na področje prometa, ki je leta 2016 zajemal tretjino naložb v celotnem letu, tj. več kot na področju zdravstvenega varstva in izobraževanja.

Toda sredstva EU so se doslej razmeroma malo uporabljala za javno-zasebna partnerstva, čeprav Komisija že nekaj let spodbuja njihovo uporabo. V obdobju 2000–2014 je 84 javno-zasebnih partnerstev s skupnimi projektnimi stroški 29,2 milijarde EUR od EU prejelo 5,6 milijarde EUR finančnih sredstev. Izbrane države članice so predstavljale približno 70 % skupnih stroškov javno-zasebnih partnerstev, ki jih je podprla EU (20,4 milijarde EUR od 29,2 milijarde EUR), in 71 % prispevka EU za javno-zasebna partnerstva (4,0 milijarde EUR od 5,6 milijarde EUR) v tem obdobju.

Nepovratna sredstva strukturnih skladov in Kohezijskega sklada so bila glavni vir EU za financiranje javno-zasebnih partnerstev (67 od 84 projektov). Komisija je zagotavljala podporo za 17 drugih javno-zasebnih partnerstev s finančnimi instrumenti, pogosto v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko (EIB).

Od leta 2015 so projekti javno-zasebnih partnerstev financirani tudi v okviru EFSI, ki je skupna pobuda Komisije in EIB. Kot javno-zasebna partnerstva je bilo označenih 18 od skupno 224 projektov, odobrenih do junija 2017.

Posebno poročilo št. 9/2018 – Javno-zasebna partnerstva v EU: pogoste pomanjkljivosti in okrnjeni rezultati – je na voljo na spletišču Sodišča (eca.europa.eu) v 23 jezikih EU.